

Wyrok z dnia 23 września 2004 r.

I PK 526/03

Pracodawca obowiązany jest przyznać urlop górniczy pracownikowi spełniającemu warunki określone w art. 20 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz.U. Nr 162, poz. 1112 ze zm.). Sprzeczne z prawem jest rozwiązanie umowy o pracę z górnikiem spełniającym przesłanki do nabycia uprawnień osłonowych określonych w art. 20 tej ustawy, bez uprzedniego oświadczenia pracownika o nieskorzystaniu z tych uprawnień.

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Katarzyna Gonera (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2004 r. sprawy z powództwa Andrzeja R., Krzysztofa B., Krystiana N., Marka Ż., Ryszarda T., Adama Ł., Jerzego Ł., Władysława D. przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Robót Górniczych SA w upadłości w B. o przywrócenie do pracy i udzielenie urlopu górniczego, na skutek kasacji Andrzeja R. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 29 kwietnia 2003 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części dotyczącej oddalenia apelacji powoda Andrzeja R. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bytomiu z dnia 29 lipca 2002 r. [...] i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bytomiu wyrokiem z 29 lipca 2002 r. [...] oddalił powództwo Andrzeja R. przeciwko pozwanemu syndykowi masy Upadłości Przed-

siębiorstwa Robót Górniczych SA w upadłości w B. o przywrócenie do pracy i udzielenie urlopu górniczego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Robót Górniczych SA w B. na czas nieokreślony. Postanowieniem z 21 stycznia 2002 r. Sąd Rejonowy-Sąd Gospodarczy w Katowicach ogłosił upadłość tego Przedsiębiorstwa. Powód niewątpliwie nabył uprawnienie do uzyskania urlopu górniczego. Po ogłoszeniu upadłości syndyk masy upadłości pismem z 22 kwietnia 2002 r. rozwiązał z powodem umowę o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, wskazując jako przyczynę wypowiedzenia ogłoszenie upadłości Przedsiębiorstwa Robót Górniczych SA w B. Sąd ustalił, że pozwany zwracał się do Ministerstwa Gospodarki o przyznanie środków na sfinansowanie urlopów górniczych (w tym dla powoda), lecz jego wnioski nie zostały uwzględnione. Postanowieniem z 28 marca 2002 r. Sąd Rejonowy-Sąd Gospodarczy w Katowicach postanowił zezwolić syndykowi masy upadłości na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa upadłego w terminie do 31 lipca 2002 r. Dokonując oceny ustalonego stanu faktycznego Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powoda o udzielenie mu urlopu górniczego nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa. Z treści art. 20 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz.U. Nr 162, poz.1112, powoływanej w dalszym ciągu jako ustawa o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej) wynika, że świadczenie osłonowe, jakim jest urlop górniczy, może być przyznane pracownikowi na jego wniosek za zgodą pracodawcy, co oznacza, że do otrzymania przez pracownika urlopu górniczego nie wystarcza tylko złożenie wniosku pracownika o udzielenie urlopu, ale koniecznym warunkiem do otrzymania tego uprawnienia osłonowego jest również zgoda pracodawcy. Oczywiście jest, że pracodawca nieposiadający środków na sfinansowanie urlopów górniczych nie może wyrazić zgody na udzielenie pracownikowi takiego urlopu. Odmowa pozwanego udzielenia powodowi urlopu górniczego nie jest wyrazem sztywności, ale wynika z racjonalnych przyczyn - braku środków na sfinansowanie tego świadczenia.

W apelacji od powyższego wyroku powód Andrzej R. zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 20 ust. 2, ust. 4 i ust. 4a ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, przez przyjęcie, że zgoda pracodawcy jest koniecznym

warunkiem dla otrzymania świadczeń wskazanych w tej ustawie, a także naruszenie przepisów prawa procesowego przez brak wszechstronnego rozważenia wszelkich istotnych okoliczności sprawy.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z 29 kwietnia 2003 r. [...] oddalił apelację powoda. Sąd Okręgowy wskazał, że art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej reguluje między innymi zasady przyznawania urlopu górniczego. W myśl tego przepisu urlop górniczy jest świadczeniem osłonowym, przysługującym w okresie restrukturyzacji zatrudnienia w przedsiębiorstwach górniczych pracownikom nieposiadającym uprawnień emerytalnych. Przepis art. 20 ust. 2 ustawy stanowi, że poszczególne świadczenia mogą być przyznane pracownikowi tylko jeden raz, na jego wniosek, za zgodą pracodawcy, jeżeli przed dniem złożenia wniosku nie korzystał z takich świadczeń. W ocenie Sądu Okręgowego przytoczony przepis wyraźnie wskazuje, że do przyznania urlopu górniczego oprócz wniosku pracownika niezbędna jest zgoda pracodawcy, bowiem pozytywne oświadczenie woli pracodawcy w tym przedmiocie stanowi niezbędną przesłankę przyznania świadczenia, skoro urlop górniczy udzielany jest przez pracodawcę. Jeżeli ustawa uzależnia przyznanie określonego świadczenia od zgody pracodawcy, nie można, według Sądu, „skutecznie ominąć tego warunku”. W tej sytuacji Sąd Okręgowy przyjął, że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania spornego uprawnienia, a tym samym Sąd pierwszej instancji dokonał właściwej interpretacji art. 20 ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu powoda co do tego, że skoro spełnia warunki do nabycia urlopu górniczego, niedopuszczalne jest rozwiązanie z nim umowy o pracę. Sąd zwrócił uwagę, że w ustawie tej brak jest przepisów o charakterze ochronnym, które zakazywałyby wypowiedania umów o pracę pracownikom spełniającym warunki do uzyskania urlopu górniczego. Dlatego, według Sądu, jeżeli urlop górniczy nie został powodowi udzielony, pozwany miał prawo wypowiedzenia mu stosunku pracy. Oceniając, czy dokonane wypowiedzenie jest zgodne z przepisami prawa pracy i uzasadnione merytorycznie, Sąd stwierdził, że oświadczenie pracodawcy spełnia warunki formalne, a samo wypowiedzenie jest uzasadnione merytorycznie - bowiem podana przyczyna okazała się rzeczywista i konkretna (strona pozwana faktycznie znajduje się w upadłości) - to wypowiedzenie jest zasadne. Sąd podniósł również, że z art. 20 ust. 4a

ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. wynika, że pracownicy zatrudnieni pod ziemią lub w zakładach przeróbki mechanicznej węgla kamiennego w kopalniach całkowicie lub częściowo likwidowanych, którzy nie skorzystają z uprawnień, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 lit. a-e, otrzymają propozycje pracy na czas nieokreślony w kopalniach czynnych. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że powód otrzymał propozycję pracy w Przedsiębiorstwie Robót Górniczych Spółce z o.o. w B., której nie przyjął, gdyż straciłby uprawnienia górniczego pakietu osłon socjalnych. Sąd drugiej instancji wskazał, że w niniejszym procesie powód domagał się przyznania mu prawa do urlopu górniczego i w tym zakresie powództwo zostało rozstrzygnięte. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska skarżącego, że Sąd pierwszej instancji miał obowiązek zbadania z urzędu ewentualności zasądzenia któregoś z pozostałych świadczeń z tzw. pakietu socjalnego. Istota regulacji ujętej w art. 477¹ § 2 k.p.c. na gruncie prawa pracy sprowadza się do tego, że wybór jednego z alternatywnych roszczeń powoduje upadek pozostałych. Według Sądu, oddalenie powództwa o udzielenie urlopu górniczego w niniejszej sprawie nie przesądza o przysługiwaniu powodowi pozostałych uprawnień z tzw. pakietu socjalnego, które mogą stać się przedmiotem negocjacji z pracodawcą i ewentualnego procesu sądowego.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód Andrzej R., zaskarżając wyrok ten w całości. Kasację oparto na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego, a to przepisów: 1) art. 20 ust. 2 w związku z art. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych w związku z art. 8 k.p., przez błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że zgoda pracodawcy na skorzystanie przez pracownika zakładu górniczego objętego działaniem ustawy z urlopu górniczego jest warunkiem niezbędnym do przyznania tego świadczenia - urlopu górniczego - bez konieczności dokonywania oceny prawidłowości odmowy takiej zgody z punktu widzenia celu ustawy, tj. restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego; zdaniem skarżącego odmowę zgody należało ocenić według art. 8 k.p., a więc pod kątem zgodności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, które w tym wypadku wyznaczone jest przez cele i zadania ustawy; 2) art. 20 ust. 4a w związku z art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r., przez przyjęcie, że zaproponowanie powodowi pracy w Przedsiębiorstwie Robót Górniczych Spółce z o.o. w B. spełnia wymóg zaproponowania pracy w czynnej kopalni, przy całkowitym pominięciu definicji kopalni zawartej w art. 2 pkt 4 ustawy; 3)

art. 32 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. przez jego niezastosowanie; II) naruszenia przepisów postępowania, a to art. 233 §1 k.p.c. i art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 391 §1 k.p.c. przez niezbadanie czy Przedsiębiorstwo Robót Górniczych Spółka z o.o. w B. spełnia wszelkie wymogi definicji czynnej kopalni, zawartej w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r., podczas gdy przyznanie przez powoda faktu, że tę propozycję odrzucił ze względu na spodziewaną utratę uprawnień z górniczego pakietu osłon socjalnych poddaje w wątpliwość, czy propozycja zatrudnienia realizowała faktycznie nakaz zaproponowania pracy w czynnej kopalni (art. 20 ust. 4a ustawy), co bezpośrednio miało wpływ na uznanie przez Sąd odwoławczy prawidłowości dokonania zwolnienia z pracy; a także przez ograniczenie postępowania dowodowego do odebrania oświadczeń stron i dołączenia akt osobowych powoda, choć nawet przedstawione przez pozwanego kserokopie dokumentów wskazywały na konieczność zweryfikowania twierdzeń strony pozwanej co do ostatecznego stanowiska Ministerstwa Gospodarki w przedmiocie sfinansowania świadczeń dla sześćdziesięciu sześciu górników, w tym powoda.

Według skarżącego rozpoznanie kasacji uzasadnia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni przepisów prawa. Zdaniem składającego kasację sytuacja prawna, w której znalazł się powód (wraz z innymi pracownikami Przedsiębiorstwa Robót Górniczych SA w upadłości w B., którzy pomimo uprawnień nie skorzystali z żadnych świadczeń z tzw. górniczego pakietu socjalnego przewidzianego ustawą z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej), jest niejednoznaczna, a dokonana przez Sądy obu instancji interpretacja przepisów tej ustawy, w szczególności art. 20 ust. 2 i art. 32, budzi sprzeciw i wątpliwości co do jej prawidłowości. Zdaniem skarżącego, wątpliwości te powstają przede wszystkim wobec zignorowania celu ustawy jako szczególnych przepisów dotyczących restrukturyzacji zatrudnienia branżowego i kompleksowo w niej uregulowanych zasad postępowania pracodawcy w sytuacji konieczności redukcji zatrudnienia (art. 1 ustawy). W ocenie skarżącego, dokonana przez Sąd jedynie gramatyczna wykładnia przepisu art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r., bez uwzględnienia zasad wykładni systemowej i celowościowej, powoduje, że w sytuacji prawnej powoda, do której (co nie budzi wątpliwości żadnej ze stron) ustawa ta, a w szczególności przepisy rozdziału 4, mają zastosowanie - faktycznie przepisy te nie znajdują żadnego zastosowania, zarówno w kwestii przyznania świadczenia osłonowego dla górników, jak i

procedury zwolnień przewidzianej w art. 32 ustawy. Zdaniem skarżącego nie można dokonywać wykładni poszczególnych przepisów ustawy bez odniesienia do celu ustawy, którym jest przede wszystkim restrukturyzacja górnictwa, której elementami są likwidacje kopalń oraz przedsiębiorstw górniczych. Restrukturyzacja zatrudnienia jako cel ma być dokonana także przez zmniejszanie zatrudnienia i podjęcie działań osłonowych dla zwalnianych górników. W tym kontekście rodzą się pytania o charakter prawny zgody pracodawcy, o której mowa w art. 20 ust. 2 ustawy, jako niezbędnej do przyznania pracownikowi urlopu górniczego, oraz o ocenę prawną odmowy zgody w sytuacji braku środków pracodawcy na zagwarantowanie świadczeń w trakcie urlopu górniczego, wreszcie o stosunek norm prawnych zawartych w przedmiotowej ustawie dotyczących postępowania pracodawcy przy dokonywaniu zwolnień grupowych (art. 32) do norm przewidzianych ustawą z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, a także poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej została wydana w szczególnych warunkach i dotyczyła szczególnej sytuacji prowadzenia restrukturyzacji finansowej górnictwa, z którą wiązała się także restrukturyzacja zatrudnienia w przedsiębiorstwach górniczych, ogłoszenie upadłości, a nawet likwidacja wielu z nich. Ustawa przewidywała szereg działań zmierzających do uzyskania rentowności kopalń, a w przypadku konieczności ich likwidacji - opracowanie programu socjalnego, który powinien był, między innymi, określać uprawnienia osłonowe i aktywizujące, uregulowane w art. 20 i następnych ustawy. Wprowadzone przez ustawę rozwiązania miały charakter nietypowy. W połączeniu z nienajlepszą techniką legislacyjną prowadziło to do licznych sporów w zakresie stosowania przepisów ustawy; niektóre stały się przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu sied-

miu sędziów z 24 kwietnia 2002 r., III ZP 33/01, OSNAPiUS 2002 nr 17, poz. 403; wyrok z 23 października 2003 r., I PK 368/02).

Sprawa przyznania urlopu górniczego pracownikowi postawionego w stan upadłości przedsiębiorstwa robót górniczych była już przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, który w wyroku z 19 maja 2004 r., w sprawie I PK 495/03, wyraził pogląd, że przyznanie tego uprawnienia osłonowego pracownikowi nie ma charakteru uznaniowego z punktu widzenia pracodawcy. Jeżeli pracownik spełnia ustawowe warunki do jego przyznania, uprawnienie to powinno być mu przyznane. Pogląd ten podziela skład Sądu Najwyższego orzekający w niniejszej sprawie.

W rozpoznawanej sprawie, podobnie jak w sprawie I PK 495/03, chodzi o prawidłową wykładnię - a w jej następstwie właściwe zastosowanie - art. 20 ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Przepis ten przewiduje (w ust. 1), że w okresie restrukturyzacji zatrudnienia w przedsiębiorstwach górniczych pracownikom nieposiadającym uprawnień emerytalnych „przysługują następujące uprawnienia”: 1) osłonowe - urlop górniczy, 2) aktywizujące na rynku pracy (w tym zasiłek socjalny, jednorazowe bezpłatne szkolenie, jednorazowa odprawa pieniężna, pożyczka, bezpłatna pomoc doradza). Z kolei z art. 20 ust. 2 ustawy wynika, że poszczególne świadczenia z tytułu uprawnień, o których mowa w ustępie 1, mogą być przyznane pracownikowi tylko jeden raz, na jego wniosek za zgodą pracodawcy, jeżeli przed dniem złożenia wniosku nie korzystał z takich świadczeń, chyba że ustawa stanowi inaczej. *Prima facie* powołany przepis zdaje się dopuszczać interpretację przyjętą przez Sąd Okręgowy, zgodnie z którą przesłanką uzyskania świadczenia osłonowego w postaci urlopu górniczego jest zgoda pracodawcy na jego udzielenie; brak zgody pracodawcy uniemożliwia uzyskanie przez pracownika tego świadczenia. Zgoda pracodawcy wedle tej interpretacji miałaby w gruncie rzeczy charakter konstytutywny.

Interpretacja taka jest jednak nie do przyjęcia. Pomija ona brzmienie przepisu art. 20 ust. 1, który wyraźnie stwierdza, że pracownikom spełniającym warunki w nim określone „przysługują” określone w nim „uprawnienia”, w tym osłonowe - urlop górniczy. Ponadto nie uwzględnia ona tego, że również dalsze przepisy ustawy (np. art. 21) posługują się określeniem o przysługiwaniu pracownikowi urlopu górniczego, co należy rozumieć jako powstanie po stronie pracownika prawa do urlopu w razie spełnienia warunków określonych art. 20 ust. 1 ustawy. Kierunek interpretacji przyjęty przez Sąd Okręgowy, uzależniający powstanie prawa do urlopu górniczego od zgody

pracodawcy, mógłby prowadzić do konsekwencji pozostających w całkowitej sprzeczności z celami ustawy. Pracodawca bowiem mógłby odmówić prawa do urlopu górniczego albo bez jakiegokolwiek uzasadnienia, albo - jak w rozpoznawanej sprawie - z powołaniem się na brak środków na sfinansowanie świadczeń (w tym „świadczenia socjalnego”) wypłacanych pracownikowi w okresie korzystania z urlopu górniczego (art. 22 ustawy). Tymczasem ustawodawca, mając na uwadze realizację uprawnień osłonowych w postaci urlopu górniczego przysługujących pracownikowi na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy, w przepisie art. 31 wyraźnie wskazał, że w przypadku likwidacji przedsiębiorstwa górniczego albo przedsiębiorstwa robót górniczych obowiązek wypłacania świadczeń, o których mowa w art. 22 i art. 23 (w tym świadczenia socjalnego w okresie korzystania z urlopu górniczego, nagrody z okazji „Dnia Górnika” i dodatkowej nagrody rocznej, nagrody jubileuszowej, świadczeń z zakładowego funduszu socjalnego), oraz rent wyrównawczych przejmują jednostka organizacyjna wskazana przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, w terminie miesiąca od dnia likwidacji.

Przyjęcie przez Sądy obu instancji, że wymóg zgody pracodawcy był niezbędny do uzyskania przez powoda uprawnień do urlopu górniczego, a nieudzielenie tej zgody z uwagi na brak środków finansowych było uzasadnione, nie uwzględnia celu i regulacyjnego znaczenia ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Z założenia bowiem ustawa ta miała ingerować w stosunki pracy w przedsiębiorstwach górniczych i przedsiębiorstwach robót górniczych postawionych w stan likwidacji lub upadłości (art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy). Ustawodawca zakładał zatem, że uprawnienia osłonowe, z którymi wiąże się finansowe obciążenie pracodawcy, mają dotyczyć także pracowników przedsiębiorstw robót górniczych postawionych w stan upadłości, a więc takich, które zaprzestały płacenia długów (stały się niewypłacalne). Przyjęcie przez Sądy obu instancji, że ogłoszenie upadłości pracodawcy powoda z założenia uniemożliwia realizację przysługującego mu uprawnienia osłonowego, nie uwzględnia tego, że przepisy rozdziału 4 ustawy - dotyczącego restrukturyzacji zatrudnienia w przedsiębiorstwach górniczych - stosuje się przede wszystkim do pracowników przedsiębiorstw postawionych w stan likwidacji lub upadłości, z założenia niewypłacalnych (niedysponujących środkami finansowymi).

Zdaniem Sądu Najwyższego, należy przyjąć, że w razie spełnienia przez pracownika warunków określonych w art. 20 ust. 1 oraz art. 21 ustawy o dostosowaniu

górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej przysługuje mu prawo do urlopu górniczego. Zgoda pracodawcy na przyznanie poszczególnych świadczeń (w tym zgoda na przyznanie urlopu górniczego), o której mowa w art. 20 ust. 2, nie ma charakteru konstytutywnego, a oznacza jedynie stwierdzenie przez pracodawcę, że zostały spełnione przesłanki pozytywne powstania uprawnienia do urlopu górniczego oraz że nie zachodzą przesłanki negatywne do skorzystania przez pracownika z tego świadczenia.

Ze zgodnych twierdzeń stron wynika, że pozwany sporządził listę pracowników uprawnionych do urlopu górniczego i że części górników objętej tą listą urlop ten został udzielony. Pozostałym urlopu odmówiono z powołaniem się na brak środków finansowych na wypłatę świadczeń należnych pracownikom w okresie korzystania z urlopu górniczego. Sąd Okręgowy, przyjmując przedstawioną wyżej, nietrafną interpretację przepisu art. 20 ust. 2 ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, nie przywiązał do tej kwestii należytej uwagi. Dlatego zarzut kasacji dotyczący naruszenia art. 20 ust. 2 wymienionej ustawy należało uznać za uzasadniony.

Podobnie uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 32 tej ustawy. Według tego przepisu, pracodawca w przypadku nieskorzystania przez pracownika kopalni objętej całkowitą likwidacją z uprawnień osłonowych i aktywizujących, o których mowa w art. 20 ust. 1, oraz z propozycji zatrudnienia, o których mowa w art. 20 ust. 4, rozwiązuje z pracownikiem umowę o pracę na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Z przepisu tego wynika jednoznacznie, że prawo pracodawcy do rozwiązania stosunku pracy powstaje wyłącznie w razie nieskorzystania przez pracownika z uprawnień osłonowych, co należy rozumieć jako odmowę (rezygnację) pracownika skorzystania z uprawnień osłonowych i aktywizujących. Rozwiązanie umowy musi więc poprzedzać wyraźne oświadczenie pracownika o nieskorzystaniu z wymienionych uprawnień. Rozwiązanie z górnikiem umowy o pracę z pominięciem tego elementu, wprowadzonego ustawą o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, oznacza, że rozwiązanie zostało dokonane sprzecznie z prawem. Stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym w sytuacji, gdy nie został powodowi udzielony urlop górniczy z powodu braku zgody pracodawcy, wypowiedzenie umowy o pracę zostało dokonane zgodnie z prawem, nie uwzględnia przytoczonych wyżej

istotnych okoliczności. W odniesieniu do pracodawców objętych działaniem ustawy o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej normy zawarte w niej w przedmiocie restrukturyzacji (a w istocie redukcji) zatrudnienia są normami szczególnymi wobec norm zawartych w Kodeksie pracy oraz w ustawie o zwolnieniach grupowych.

Powyższe względy uzasadniały uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania (art. 393¹² w związku z art. 386 k.p.c.).

=====